

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY Departament Rachunków Narodowych

Warszawa, 29.08.2014 r.

Notatka informacyjna

Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie wdrożenia nowego Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych w Unii Europejskiej (ESA2010)¹

(Rozporządzenie PE i Rady nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 roku)

Główny Urząd Statystyczny w II połowie września 2014 r. opublikuje po raz pierwszy zrewidowane dane roczne dla produktu krajowego brutto (PKB) i dochodu narodowego brutto (DNB), opracowane zgodnie z zaleceniami nowego ESA2010 oraz informacje o wpływie dokonanych zmian na poziom nominalny PKB i DNB.

Rewizja rachunków narodowych dyktowana jest wymogiem wdrożenia do statystyk krajowych państw członkowskich UE nowego Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych w Unii Europejskiej (ESA2010), zgodnie z zapisami w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 roku. ESA2010 w UE jest odpowiednikiem nowego, ogólnosięwiatowego Systemu Rachunków Narodowych SNA2008.

Pełne przejście z ESA1995 na ESA2010 we wszystkich państwach członkowskich UE nastąpi we wrześniu b.r. wraz z wejściem w życie programu transmisji danych określonego ww. rozporządzeniem.

Rewizja danych z tytułu wdrożenia ESA2010 obejmie pełny zakres rachunków narodowych, rocznych i kwartalnych, dla szeregu danych tj. od 1995 roku, zapewniając tym samym spójność metodologiczną i zakresową opracowań. Ich publikowanie będzie przebiegało zgodnie z zapisami w programie badań statystycznych statystyki publicznej dotyczącymi terminów udostępniania danych, spójnych z harmonogramem transmisji ESA2010.

Rewizja uwzględni również nowe rozwiązania przyjęte w statystyce bilansu płatniczego, ujęte w nowym Podręczniku Bilansu Płatniczego BPM6, który w tym samym czasie co ESA2010, zastąpi, obowiązujący do końca sierpnia 2014 roku, Podręcznik Bilansu Płatniczego BPM5.

Główny Urząd Statystyczny, podobnie jak instytucje statystyczne innych państw członkowskich, planuje również zmianę roku odniesienia dla rachunków narodowych, ze stosowanego obecnie 2005 roku na rok 2010.

Ponadto, zgodnie z przyjętymi ustaleniami pomiędzy Komisją Europejską (Eurostat) a państwami członkowskimi UE, jednocześnie z wdrożeniem ESA2010, państwa członkowskie UE będą mogły wprowadzić inne zmiany do rachunków narodowych, w tym wykorzystanie nowych lub udoskonalonych źródeł danych statystycznych.

¹ Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L174 z dnia 26 czerwca 2013 r., www.stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/europejski-system-rachunkow-narodowych-i-regionalnych-esa-2010/rozporzadzenie-parlamentu-europejskiego-i-rady-ue-nr-5492013-z-dnia-21-maja-2013-r-,1,1.htm !

Zmiany te obligatoryjnie obejmą również włączenie do rachunków narodowych wartości produkcji z tytułu działalności nielegalnej. Działalność nielegalna stała się obowiązkowym elementem rachunków narodowych od momentu wprowadzenia ESA1995 (Rozporządzenie PE i Rady 2223/1996 z dnia 25 czerwca 1996 roku). W tym obszarze nie ma więc zmian związanych z wdrożeniem ESA2010 czy SNA2008, ale wynikają one z wcześniejszych wymogów.

Szacowanie rozmiarów działalności nielegalnej przysparza wielu problemów wynikających, między innymi, z braku źródeł danych i konieczności stosowania szacunków. W ostatnich latach Komisja Europejska (Eurostat) podjęła działania, zmierzające do opracowania powszechnego i spójnego dla wszystkich państw członkowskich sposobu ujmowania następujących rodzajów działalności nielegalnej: prostytucji, produkcji i handlu narkotykami, przemytu alkoholu i wyrobów tytoniowych. Dla każdego z ww. rodzajów działalności nielegalnej Komisja Europejska opracowała rekomendacje dotyczące metod szacowania i rejestrowania w rachunkach narodowych a państwa członkowskie zostały zobligowane do ich wdrożenia, najpóźniej, wraz z implementacją ESA2010.

Kluczowe zmiany wprowadzone przez ESA2010

- Kapitalizacja wydatków na badania i rozwój:

W ESA2010, wydatki na badania i rozwój rejestrowane są jako nakłady brutto na środki trwałe, a nie jako koszty bieżące, jak miało to miejsce w ESA1995. Jest to zasadnicza zmiana wprowadzona przez SNA2008 i ESA2010.

- Kapitalizacja wydatków na systemy uzbrojenia:

W ESA2010, wydatki na systemy uzbrojenia traktowane są jako nakłady brutto na środki trwałe, jeśli spełniają kryterium wykorzystywania przez okres dłuższy niż rok. W ESA1995, nabycie systemów uzbrojenia oraz środków ich transportu, takich jak samoloty lub statki traktowane było jako zużycie pośrednie, bez względu na okres ich użytkowania.

- Wyroby wysłane za granicę do uszlachetnienia:

W ESA2010 (i w nowym BPM6), wartość wyrobów wysłanych za granicę do uszlachetnienia nie ma wpływu na wartość brutto eksportu i importu. ESA2010 (i BPM6) posługuje się kryterium zmiany własności a nie fizycznym przepływem wyrobów. ESA2010 (i BPM6) rejestruje wartość uszlachetnienia jako eksport/import usług. To nowe podejście obniży wartość eksportu i importu, ale nie wpłynie na bilans rachunku bieżącego. W ESA1995, wyroby które zostały wysłane za granicę do uszlachetnienia a następnie z powrotem przekazane do kraju (po uszlachetnieniu), z którego zostały wysłane, rejestrowane były jako eksport w pełnej wartości kiedy po raz pierwszy opuściły kraj, a import w momencie powrotu.

- Systemy emerytalne:

ESA2010 zawiera bardziej szczegółowy opis systemów emerytalnych. Wprowadza również tablicę uzupełniającą, która prezentuje aktualne na dany dzień nabyte uprawnienia emerytalne w systemie zabezpieczeń społecznych, w tym rządowych niekapitałowych systemów emerytalnych². ESA2010 zmienia również rejestrowanie płatności ryczałtowych otrzymywanych przez sektor instytucji rządowych i samorządowych od przedsiębiorstw publicznych w zamian za przejęcie zobowiązań emerytalnych wobec ich pracowników, uznając je za zaliczkę na poczet przyszłych płatności emerytalnych.

² Pierwsze dane w tym zakresie opublikowane będą, zgodnie z wymogami ESA2010, w 2017 roku.

Szczegółowe informacje dotyczące różnic pomiędzy ESA1995 a ESA2010 zawarte są w opracowanym przez Eurostat podręczniku „Manual on the changes between ESA95 and ESA2010”, którego polska wersja językowa, pod tytułem „Podręcznik dotyczący różnic pomiędzy ESA95 a ESA2010”³, jest dostępna na stronie internetowej GUS, obok innych dokumentów poświęconych nowemu ESA2010. Również w 4 numerze tegorocznej edycji miesięcznika „Wiadomości Statystyczne” został opublikowany artykuł p.t. „Rachunki narodowe i statystyka finansów publicznych – kierunki rozwoju”⁴, którego zasadniczą część stanowią informacje o nowym systemie rachunków narodowych ESA2010.

ESA2010 ustala na wiele lat standardy rachunków narodowych oraz określa sposoby obliczania kluczowych wskaźników w Unii Europejskiej. Dlatego, z punktu widzenia prowadzonych badań, rewizję należy postrzegać jako szansę stworzenia bardziej spójnego systemu, szerzej traktującego o zagadnieniach, których znaczenie wzrosło w ostatnim czasie i nadal będzie rosło.

³ Polska wersja językowa podręcznika dostępna jest na <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/europejski-system-rachunkow-narodowych-i-regionalnych-esa-2010/podrecznik-dotyczacy-roznic-pomiedzy-esa-95-a-esa-2010,2,1.htm> |

⁴ http://pts.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/pts/02_wiadomosci_statystyczne_4_2014.pdf